

# Kâhince sözler\*

## Vladimir İlyiç Lenin

Çok şükür, bugünlerde kimse mucizelere inanmıyor. Mucizevi kehanet denen şey bir peri masalıdır. Bilimsel kehanetse bir gerçektir. Çevremizde utanç verici bir yılgınlık ve hatta umutsuzlukla sık sık karşılaştığımız bugünlerde, gerçekleşmiş bir bilimsel kehaneti hatırlamakta yarar var.

Friedrich Engels 1887’de Sigismund Borkheim’in “1806-1807’nin Başlıca Alman Yurtseverlerinin Anısına” adlı broşürüne yazdığı önsözde, yaklaşan dünya savaşından bahsetme fırsatı bulmuştu. (Bu broşür 1888’de Göttingen-Zürih’te yayınlanan Sosyal-Demokrat Kütüphane’nin XXIV numarasıdır). Friedrich Engels otuz yıl önce, gelecekteki dünya savaşından şöyle bahsediyordu:

Bugün artık Prusya-Almanya için mümkün olan yegâne savaş bir dünya savaşındır, hem de bu zamana kadar hiç kimsenin hayal bile edemediği büyüklükte ve şiddette bir dünya savaşını. Sekiz-on milyon asker birbirini boğazlayacak ve bunu yapmakla, Avrupa’yı o güne dek hiçbir çekirge sürüsünün başarmadığı ölçüde dımdızlak ederek yiyip bitirecektir. Üç-dört yıl içine sıkıştırılmış ve bütün kıtaya yayılmış Otuz Yıl Savaşı’nın tahribatı; kıtlık, kıran, ağır sıkıntılar hem ordular hem de halk kitleleri üzerinde yarattığı genel moral bozukluğu; ticaret, sanayi ve kredideki yapay mekanizmamızın iflah olmaz keşmekeşi ve sonunda genel bir iflas; eski devletlerin ve bunların geleneksel devlet anlayışının onlarca tacın kal-

---

\* Bu yazı, Agora Kitaplığı’nın Lenin’in Engels hakkındaki yazılarını bir araya toplayan bir kitaptan yayınevini izniyle alınmıştır: Vladimir İ. Lenin, Friedrich Engels, çev. Ferit Burak Aydar, İstanbul: Agora, 2011. Hem yayınevine hem de çevirmene teşekkürlerimizi iletiriz.

dırımlara yuvarlanacağı ve bunları yerden kaldıracak bir Allahın kulunun bile bulunamayacağı şekilde çöküşü; savaşın nasıl sona ereceğinin, mücadeleden kimin muzaffer olarak çıkacağıнын önceden kestirilmesinin mutlak anlamda imkânsızlığı ... Yalnızca tek bir sonuç kesinlikle bellidir; genel tükenmişlik ve işçi sınıfının nihai zaferinin koşullarının hazırlanması.

Son noktasına kadar götürüldüğünde karşılıklı silahlanma yarışı sisteminin nihayetinde kaçınılmaz olarak varacağı yer burasıdır. İşte, sayın lordlarım, prenslerim ve pek muhterem devlet ricali, bilgeliğiniz kadim Avrupa'yı bu noktaya getirmiştir. Ve size son büyük savaş dansını başlatmaktan başka yapacak bir şey kalmadığında, biz bunu başımız gözümüz üstüne kabul edeceğiz (*uns kann es recht sein*). Savaş belki bizi bir süreliğine geri plana itebilir, halihazırda kazanmış olduğumuz bazı mevzileri kaybetmemize yol açabilir. Ama bir daha asla kontrol altına alamayacağınız güçler dizginlerinden bir kez boşaldığında, işler artık kendi bildiği gibi ilerleyebilir: Bu trajedinin sonunda siz mahvolacaksınız ve proletaryanın zaferi ya kazanılmış olacak ya da her halükarda kaçınılmaz olacaktır (Londra, 15 Aralık 1887. Friedrich Engels).

Bu kehanette nasıl bir deha saklı! Bu eksiksiz, açık, kısa ve bilimsel nitelikteki sınıfsal tahlilin her bir cümlesi ne zengin fikirlerle dolu! Şu anda utanç verici bir şekilde inançsızlığa, umutsuzluğa ve yılgınlığa kapılanlar bu satırlardan çok şey öğrenebilirler, tabii eğer ... eğer burjuvaziye yaltaklanmaya alışmış ya da ondan korkuyla yaşamaya ses etmeyen insanlar düşünebilirlerse, düşünmekten aciz değillerse!

Engels'in öngörülerinden bazıları beklediğinden farklı gerçekleşti; zaten dünyanın ve kapitalizmin otuz yıllık çılgın emperyalist gelişimi boyunca değişmeden kalması beklenemezdi. Ama en şaşırtıcı olanı Engels'in öngörülerinden birçoğunun 'noktasına virgülüne kadar' doğru çıkmış olmasıdır. Zira Engels kusursuz bir sınıfsal tahlil yapmıştır ve sınıflar ile onların arasındaki ilişkiler değişmeden kalmıştır.

"Savaş belki bizi bir süreliğine geri plana itebilir." Gelişmeler tam da bu çizgi- de yaşanmıştır, ama daha ileri ve hatta daha kötüye gitmiştir: 'Geri itilen' sosyal-şovenistlerden bazıları ve onların omurgasız 'yarı muarızları' olan Kautsky'ciler, bu geriye doğru hareketi yüceltmeye başlamışlar ve sosyalizme doğrudan ihanet eden hainler haline gelmişlerdir.

"...Savaş halihazırda kazanmış olduğumuz bazı mevzileri kaybetmemize yol açabilir..." İşçi sınıfı bazı 'yasal' mevzilerini kaybetmiştir. Ama diğer yandan geçtiği sınavlarla çelikleşmiştir ve illegal örgütlenme, illegal mücadele ve devrimci saldırı için güçlerin hazırlanması gibi konularda sert ama yararlı dersler almaktadır.

"...onlarca taç kaldırımlara yuvarlanacak..." Birkaç krallık şimdiden devrilmiştir. Ve bunlardan biri onlarcasına bedeldir: bütün Rusya halklarının müstebiti Nikola Romanov'un tacı.

“...savaşın nasıl sona ereceğinin önceden kestirilmesinin mutlak anlamda imkânsızlığı...” Dört yıllık savaşın ardından bu mutlak anlamda imkânsızlık, denebilir ki, daha da mutlak hale geldi.

“...ticaret, sanayi ve kredideki yapay mekanizmamızın iflah olmaz keşmekeşi...” Savaşın dördüncü yılının ardından, bu öngörü, kapitalistlerin savaşa çektikleri en büyük ve en geri devletlerden biri yoluyla tamamen doğrulanmıştır: Rusya. Ama Almanya ve Avusturya’da artan açlık; giyecek ve hammadde kıtlığı, üretim araçlarının yıpranmasıyla birlikte diğer ülkelerin de çok hızlı bir şekilde benzer bir durumun girdabına çekildiği söylenemez mi?

Engels yalnızca ‘yabancı ülkeler’le savaşın yol açacağı sonuçları tasvir eder; içerideki savaşı, yani iç savaşı ele almaz. Tarihte iç savaş olmadan gerçekleşen tek bir büyük devrim olmadığı gibi, kapitalizmden sosyalizme geçişin iç savaşız olabileceğini düşünen tek bir ciddi Marksist de yoktur. Ve bir dış savaş kapitalizmin ‘yapay mekanizması’nda ‘iflah olmaz bir keşmekeş’e sebep olmadan belli bir süre devam edebilirse de, bir iç savaşın böyle bir sonuç doğurması kaçınılmazdır.

Bizdeki *Novaya Jizn* grubu, Menşevikler, Sağ Sosyalist-Devrimciler, vb. gibi bir yandan kendilerine ‘sosyalist’ demeye devam ederken, diğer yandan bu ‘iflah olmaz keşmekeş’in tezahürlerine artniyetli bir şekilde dikkat çeken ve her şeyin suçunu devrimci proletaryada, Sovyet iktidarında, sosyalizme geçişin ‘ütopyacı’ niteliğinde arayanlar nasıl bir aptallık, nasıl bir omurgasızlık sergilemektedir - burjuvaziye ücretli uşaklık yaptıklarından bahsetmiyorum bile. ‘Keşmekeş’ ya da o harika Rusça kelimeyle söylersek, *razruha*<sup>1</sup> savaşın bir sonucudur. Altüst oluş olmadan şiddetli bir savaş olamaz. Altüst oluşa yol açmayan bir iç savaş (sosyalist devrimin kaçınılmaz koşulu ve doğal sonucu) mümkün değildir. Altüst oluşu ‘görünce’ devrimi ve sosyalizmi reddetmek, kişinin ilkesizliğinden ve pratikte burjuvazinin safına geçtiğinden başka bir şey göstermez.

“...kıtlık, kıran, ağır sıkıntıların hem ordular hem de halk kitleleri üzerinde yarattığı genel moral bozukluğu ...”

Engels bu tartışılmaz sonucu ne kadar basit ve net bir şekilde çıkartıyor; yıllar süren şiddetli ve sancılı savaşın nesnel sonuçları üzerine düşünmekten aciz olmayan herkes açısından bu dersler açık olsa gerek. Bu en basit fikri bile anlamayan ya da anlamaktan aciz olan sayısız ‘sosyal-demokrat’ ve sözde sosyalist ise aptallığın daniskasını sergilemiş oluyorlar.

Bir savaşın hem ordularda hem de halk kitlelerinde demoralizasyona yol açmadan yıllarca devam etmesi düşünülebilir mi? Elbette hayır. Uzun bir savaşın bu tür bir sonuca varması, bütün bir kuşağı etkileyecek şekilde olmasa bile, birkaç yıllık bir dönem boyunca mutlak anlamda kaçınılmazdır. Ama bizim ‘kendi kabuğunda yaşayan adamlarımız’, kendilerine ‘sosyal-demokrat’ ve ‘sosyalist’

1 Dağılma, parçalama, altüst oluş. (ç.n.)

sıfatını layık gören burjuva aydın zırlıklar, demoralizasyon örneklerinden ya da özellikle şiddetli demoralizasyon örnekleriyle savaşmak için alınan önlemlerin inanılmaz sertliğinden ötürü devrimi suçlamak konusunda burjuvaziye destek çıkarıyorlar. Oysa bu demoralizasyonun sebebinin emperyalist savaş olduğu ve hiçbir devrimin uzun bir mücadele ve birtakım sert bastırma önlemlerine başvurmadan savaşın bu tür sonuçlarından kurtulamayacağı gün gibi aşîkârdır.

Bizim *Novaya Jizn, Vperyod* ya da *Dyelo Naroda*'daki yazarlarımız proletaryanın ve diğer ezilen sınıfların devrimini 'teorik düzeyde' kabul etmeye hazırlar, yeter ki devrim gökten zembille insin ve dört yıllık katliamın kaniyla sulanmış, milyonlarca insanı bu katliamla tüketmiş, eziyet etmiş ve canından bezdirmiş olan topraktan doğup büyümesin.

Devrimin bir çocuğun doğumuna benzediğini bir yerlerden duymuş ve 'teorik düzeyde' kabul etmişlerdir; ama sıra pratiğe geldiğinde, utanç verici bir şekilde korkuya kapılıyorlar ve ödleğe sızlanmaları proletaryanın ayaklanmasına karşı burjuvazinin artniyetli parlamalarını akla getiriyor. Doğum hadisesinin şiddeti, acısı ve dehşetinin gerçekçi bir tablosunu sunmayı amaçlayan edebiyatçıların tasvirlerini düşünün. Mesela Emile Zola'nın *Yaşama Zevki'ni* ya da Veresayev'in *Bir Doktorun Notları'nı* düşünün. Çocuk doğurma, kadını eziyet içinde, acıdan deliye döndüren, neredeyse cansız, kan revan içinde bir et yığını haline getiren bir eylemdir. Ama aşkta ve devamında, kadının anne haline gelişinde yalnızca bunu gören bir 'birey' insan olarak görülebilir mi? Sırf *bu* sebeple kim aşkı ve üremeyi reddeder?

Doğum sancıları hafif de olabilir ağır da. Bilimsel sosyalizmin kurucuları Marx ve Engels kapitalizmden sosyalizme geçişe uzun doğum sancılarının eşlik etmesinin kaçınılmaz olduğunu her zaman söylemişlerdi. Ayrıca Engels bir dünya savaşının sonuçlarını tahlil ederken, bir savaşın ardından gelen ve onunla bağlantılı olan devrimin (ve dahası -şunu da biz ekleyelim- bir savaş sırasında patlak veren ve bir dünya savaşının ortasında büyümek ve kendini korumak zorunda kalan devrimin) *özellikle şiddetli* bir doğum örneği olduğu şeklindeki tartışılmaz ve açık gerçeği basit ve net bir dille ortaya sermiştir.

Engels bunu açıkça gördüğünden, bir dünya savaşı sırasında mahva sürüklenen bir kapitalist toplumun doğurduğu sosyalizmden büyük ihtiyatla bahseder. "[Dünya savaşının] yalnızca bir sonucu mutlak anlamda bellidir: genel tükenmişlik ve işçi sınıfının nihai zaferinin koşullarının *hazırlanması*."

Bu düşünce, ele aldığımız önsözün sonunda daha da açık bir şekilde ifade edilmektedir.

"...Trajedinin sonunda siz (kapitalistler ve toprak sahipleri, burjuvazinin kraları ve devlet adamları) mahvolacaksınız ve proletaryanın zaferi ya kazanılmış olacak ya da her halükarda kaçınılmaz olacaktır."

Şiddetli doğum sancuları ciddi hastalık ya da ölüm tehlikesini artırır. Ama bireylerin çocuk doğumu sırasında ölmesi mümkün olsa da, eski sistemin doğur-

duğu yeni toplum ölemez; olup olabilecek tek şey doğumun daha sancılı ve daha uzun, büyüme ve gelişiminse daha yavaş yaşanması olacaktır.

Savaş henüz sona ermedi. Ama genel tükenmişlik şimdiden yerleşti. Engels'in savaşın iki *doğrudan* sonucu konusundaki koşullu öngörüsüne baktığımızda (ya işçi sınıfın zaferi ya da *bütün zorluklara karşın* bunu kaçınılmaz kılacak koşulların yerleşmesi), bugün, 1918 yılının ortasında, bu iki koşula ilişkin olarak *her ikisinin de* kanıtlarını görüyoruz.

En az gelişmiş kapitalist ülkelerden birinde, işçi sınıfının zaferi *şimdiden gerçekleşmiştir*. Diğerlerindeyse, eşi görülmedik acı ve çaba sonucu, bu zaferi 'her halükarda kaçınılmaz' kılacak olan koşullar oluşuyor.

Varsın 'sosyalist' zırlaklar ciyaklayıp dursunlar, varsın burjuvazi öfkeden kudursun. Yalnızca görmemek için gözünü kapatan, duymamak için kulaklarını tıkayan insanlar bütün dünyada sosyalizme gebe olan eski, kapitalist toplumun doğum sancılarının başladığını göremez. Olayların seyri sonucu geçici olarak sosyalist devrim vagonunun başına geçmiş olan ülkemiz, doğum sancılarının ilk döneminin özellikle şiddetli sancılarını yaşamaktadır. Geleceğe mutlak bir güvenle, içimiz ferah bir şekilde bakmamamız için hiçbir sebep yok, zira gelecek bize daha ileri birkaç ülkede sosyalist devrimin yeni zaferlerini ve yeni müttefiklerini hazırlıyor. Dünyayı kana bulayan, insanlığı açlığa sürükleyip canından bezdiren ve ölüm karşısında ne denli delirmiş ve dizginlerinden boşanmış olsa da çok geçmeden mahvolması kesin olan o vahşi hayvanı, kapitalizmi dünyanın bir köşesinde ilk deviren olma şerefine eriştiğimiz için gurur duyuyor ve kendimizi talihli sayıyoruz.

29 Haziran 1918

İlk kez 2 Temmuz 1918'de *Pravda*'nın 133. sayısında yayınlandı; *Collected Works*, Cilt: 27, s. 494-499.